

Zbaľ sa a pod' na Maltu

(tlačová správa)

V piatok **22. apríla 2016** usporiadalo **Vlastivedné múzeum v Považskej Bystrici, v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja**, podujatie **Zbaľ sa a pod' na Maltu**. Pozvanie na prednášku prijal **pán Rostislav Šimorda** z moravského Kromeříža. Veľkou záľubou pána Šimordu je fotografovanie. Momentálne študuje fotografiu na brnenskom Inštitúte fotografických štúdií. Špecializuje sa na portrét a glamour fotografiu. Spolupracoval i s kontroverzným Janom Saudkom, či známym módnym fotografom Robertom Vanom, pôvodom zo Slovenska.

V úvode prezentácie sa pán Šimorda, v spoločnosti pani manželky, zmienil **o životných okolnostiach, ktoré ho priviedli na Maltu** – jeho dcéra tam žije, študuje i plánuje spoločnú budúcnosť s občanom Malty. Maltu navštívili manželia Šimordovi viackrát, takže ich skúsenosti nie sú skúsenosti bežných českých turistov. Jedná sa skôr o zážitky Stredoeurópanov, ktorí sa prostredníctvom každodenných skúseností, snažia porozumieť maltskej mentalite, kultúre a tradíciám. Informácie, ktoré pán prednášajúci podal, pramenili z jeho vlastných skúseností, boli preto veľmi autentické.

Malta je ostrovný štát, ležiaci južne od Sicílie a východne od Tuniska. Má dlhú 7000-ročnú históriu. Ovládaná bola Féničanmi, Kartágincami, Rimanmi, neskôr Byzantskou ríšou a Francúzmi. Ešte v 20. storočí patrila pod Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Írska, nezávislosť získala v roku 1964. Odvtedy je Malta samostatnou republikou, s hlavným mestom Valetta. V roku 2004 vstúpila do Európskej únie, platidlom je teda euro.

Strategická poloha maltských ostrovov v Stredozemnom mori predurčila krajinu, aby sa stala dôležitým politickým i obchodným uzlom. Počas oboch svetových vojen boli na Malte britské základne (stavby kasární sú podnes zachované).

Ak pátrame **po pôvode názvu „Malta“**, dostaneme sa k starogréckemu výrazu „melite“, znamenajúci „med“ alebo „sladký ako med“. Slovo sa zrejme viaže k endemickému druhu včiel, ktorý sa nachádza na Malte.

V krajine je takmer celý rok veľmi teplo. Striedajú sa tam **dve ročné obdobia** – zimy (vtedy prší, priemerná teplota býva okolo 20°C) a leta (vôbec neprší, teploty sa pohybujú od 30 – 40°C). Hoci počas vlhkého obdobia prší, takmer všetka voda steká späť do mora. V krajine sa nenachádzajú zásobárne spodnej vody, a tak **voda je pre celú spoločnosť problém č. 1**. Dažďovú vodu odchyťávajú do nádrží, umiestnených na streche budov. Touto vodou polievajú, splachujú. Pitnú vodu musia dovážať, no paradoxne – v reštauráciách ju k menu dostanete grátis.

Povrch krajiny tvorí **priepustný vápenec**, z ktorého sa stavajú všetky stavby na ostrovoch. Preto maltské budovy sú typicky stredozemne biele.

Hospodárstvo Malty je založené najmä na **turizme**. Veľa vecí, aj základných potravín, sa na ostrovy dováža. Problém je i s elektrinou: pre akútny nedostatok fosílnych palív, potrebných na jej výrobu, je elektrina veľmi drahá; poplatok za ňu tvorí polovicu nákladov na bývanie.

Obyvateľstvo je počerné, tmavej pleti, majú tmavé vlasy a oči. Väčšina ľudí žije v mestách, tieto sú veľmi husto osídlené. Priemerný vek obyvateľov je 38 rokov, takže v republike stretávate prevažne mladých ľudí. Ako sme povedali, väčšina Malťanov je zamestnaná v turistickom priemysle. Majú hotely, ubytovne, rôzne prevádzky na plážach, reštaurácie, služby. Už pre niekoľko generácií Malťanov je turizmus hlavný zdroj príjmov. Rodičia prenechávajú svoje podniky deťom, tieto sa o nich na oplátku v staršom veku starajú, takže Malťania sú okolo 50-ky dobre zabezpečení, čo im umožňuje viac sa venovať vlastným koníčkom alebo cestovaniu po svete. Mladí Malťania prechovávajú veľkú úctu k vlastným rodičom, otcovia a mamy sa tešia záujmu a rešpektu zo strany svojich detí.

Malta je obľúbenou destináciou turistov, no čoraz častejšie sa tam zamestnávajú aj **mladí Česi a Slováci**. Nie je nič nezvyčajné, ak vás v reštaurácii obsluhuje Slovenka, alebo v kuchyni varí chlapec z Moravy. **Gastronómia** je veľmi oceňovaným odvetvím. Príkladom je postoj budúceho zaťa pána Šimorda: vlastní reštaurácie, v ktorých pracuje okolo 100 ľudí. Kvôli koordinácii činností má svojich zástupcov – manažérov. Zarobia okolo 3000 eur. No viac si dokáže zarobiť šéfkuchár, rádovo okolo 4000 eur, lebo majiteľ vie, že kuchyňa robí meno...

Maltský jazyk patrí medzi semitské jazyky - je to jediný semitský jazyk, ktorý používa latinu. Geneticky je príbuzný s arabčinou, no veľa slov v lexike má pôvod v sicílicine a taliančine. Úradným jazykom je maltština (zmes semitských a románskych jazykov) a angličtina.

Čo sa týka náboženstva, 98 % obyvateľov sa hlási k **rímskemu katolicizmu**. Vzhľadom na hustotu osídlenia, má Malta najviac kňazov a rehoľníkov na svete. Katolicizmus je zakotvený aj v Ústave Maltskej republiky. Na Malte je 364 kostolov – sú takmer na každom rohu...

Podujatia Zbal' sa a pod' na Maltu sa zúčastnilo **41 ľudí**. Účastníci prostredníctvom mnohých otázok prejavili záujem o krajinu, ktorú nám prišiel predstaviť pán Šimorda. V závere sa ho jedna pani spýtala, čo si najviac cení na Malte, čo ho najviac oslovuje. Pán fotograf bez dlhšieho rozmýšľania odpovedal: „**Mentalita!**“ Na príklade meškajúcich spojov nám ilustroval typickú maltskú mentalitu: i keď spoj mešká, pán šofér sa spokojne venuje cestujúcim, odnáša im kufre, komunikuje s nimi. A nikto z pasažierov nevykrikuje, neprejavuje nervozitu. Malťania sa nestresujú kvôli termínom, sú viac trpezlivejší... V pokojnom postoji voči životu nám, Stredoeurópanom, môžu byť svetlým príkladom.

26. 4. 2016, Rostislav Šimorda – Petronela Rágulová, Vlastivedné múzeum v Považskej Bystrici

Autor fotografií: Rostislav Šimorda, Česká republika, kontakt: <http://foto.simorda.eu/>

